

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-140>

УДК 338.1:330.3

Шпикуляк Олександр Григорович

доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії аграрних наук України,
учений секретар Інституту,
Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5257-5517>

Буцький Ілля Олександрович

аспірант,
Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-3351-2526>

Oleksandr Shpykuliak, Illia Butskiy

National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics"

**РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ФОРМУВАННІ
Й ФУНКЦІОНУВАННІ ЕКОСИСТЕМИ ТОВАРНИХ РИНКІВ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ¹****THE ROLE OF ENTREPRENEURSHIP IN THE FORMATION
AND FUNCTIONING OF COMMODITY MARKET SYSTEMS:
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT**

Анотація. У статті розкрито теоретико-методичні засади ролі підприємництва у формуванні та функціонуванні екосистеми товарних ринків. Підприємництво визначено як системоутворювальний інститут, що забезпечує виробництво, розподіл, обмін і споживання, створюючи додану вартість та формуючи ефекти для суспільства. Акцентовано на його інноваційній природі, здатності інтегрувати учасників ринку та моделювати транзакційні процеси. Підприємництво розглянуто як інституційний модератор прогресу, провайдер інноваційних продуктів і чинник соціально-економічної стійкості. Окремо підкреслено специфіку аграрного підприємництва, що має вирішальне значення для життєзабезпечення та екосистемної взаємодії. Зроблено висновок про необхідність поглиблення методичних підходів у контексті екосистемного бачення товарних ринків.

Ключові слова: підприємництво; екосистема товарних ринків; інновації; аграрне підприємництво; соціально-економічний розвиток; інституціоналізація.

Summary. The article provides an in-depth theoretical and methodological reflection on the role of entrepreneurship in the formation and functioning of commodity market ecosystems. Entrepreneurship is defined as a system-forming institution that ensures the organization of production, distribution, exchange, and consumption, creating added value and generating effects for society. Its essence lies in the ability to integrate market participants, model transactional processes, and act as an institutional moderator of innovation. Entrepreneurship is considered a socio-economic phenomenon that combines functions of motivation, organization, and regulation, thereby ensuring resilience and development of market relations. The study emphasizes the historical-evolutionary approach to understanding entrepreneurship, which makes it possible to trace its transformation from primary forms of economic activity to modern institutional models. Scientific positions are systematized regarding the qualifications of entrepreneurship as a driver of progress, a mechanism for implementing trade functions, an indicator of the institutional capacity of the state, and a provider of innovative products. Entrepreneurship is identified as a factor of market actors' integration, a way of organizing ecosystem interaction, and a conductor of investment processes. Special attention is paid to the specifics of agricultural entrepreneurship, which plays a decisive role in ensuring the livelihood of society and the functioning of commodity market ecosystems. Its activity is linked to natural conditions, seasonal cycles, and production features, forming specific institutional mechanisms. Agricultural entrepreneurship acts not only as an economic factor but also as a social guarantor of stability, since its effectiveness determines food

¹ Стаття підготовлена в рамках виконання досліджень ННЦ «Інститут аграрної економіки» за темою: Теоретичні засади і моніторинг розвитку підприємництва в сучасних екосистемах, № ДР 0126U001628 на період 2026 – 2028 рр. – Етап 2026 року – Концептуальний аналіз сутностей, засад розвитку підприємництва в сучасних екосистемах

security and quality of life. The conclusion highlights that entrepreneurship is a unique system-forming institution that ensures innovative interaction of productive forces, development of production relations, and the formation of commodity market ecosystems. Its functionality covers all segments of transactional implementation, while methodological comprehension requires further deepening, especially considering sectoral specifics, with particular emphasis on the agrarian sector.

Keywords: entrepreneurship; commodity market ecosystem; innovation; agricultural entrepreneurship; socio-economic development; institutionalization.

Постановка проблеми. Сучасні ролі підприємництва є всеохопними, адже цей інститут демонструє свою нагальну присутність в різних секторах ринкової економіки. Розвитковий аспект підприємництва з інституціоналізацією у соціально-економічний простір наслідують систематичне розширення й актуалізації знань. Знання про сутнісно-рольові характеристики, значення і організаційно-економічний функціонал, механізми провадження підприємницької діяльності потребують регулярного переосмислення. Доцільності теоретико-методичних удосконалень пов'язуємо з необхідністю врахування новітніх концепцій, знань, практичних основ реалізації підприємницького процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблематики підприємництва, товарних ринків, екосистем мають свою історію і наслідують практичну цінність та впровадження у певному часовому проміжку виходячи з пріоритетів і завдань науки, практики. З позиціонованої проблематики відзначаємо широкий науковий дискурс, що відзначено публікаціями результатів, які як прямо, так і опосередковано розкривають теоретико-методичний зміст піднятого у статті питання. Теоретико-методичне знання щодо дефініцій з розуміння піднятої проблеми позиціоноване в консолідації тематичних досліджень багатьох науковців, зокрема в загальнотеоретичному контексті: Т. Артьомова і В. Петренко [1], К. Бойченко і М. Сергєєв [2], Н. Валінкевич й М. Коценко [3], Є. Забашта [4], М. Ільчук, В. Яворська, В. Радько, О. Томашевська [6], М. Корж, О. Марченко [7], В. Лісіца [8], Ю. Лопатинський, Л. Водянка, Р. Хіль [9], А. Масло [10; 11], О. Поплавська [12], Т. Савченко, О. Родіна [13], В. Семцов, М. Самофалова [14], О. Шатіло [15], Й. Шумпетер [16], Р. Кантільйон [17], а також інституціоналізовано у законодавчій площині [5]. Теоретико-методичні оцінки ролі підприємництва з позиції специфіки аграрного сектора економіки розглядають: Ю. Лупенко, [18; 19], М. Малік [19; 20], М. Пугачов [21], Д. Шеленко [22; 23; 24], О. Саковська [25], окремі аспекти піднятого питання викладені у публікаціях за участі автора статті [21; 23; 24; 25]. Проте в теоретико-методичному контексті проблематика ролі підприємництва у формуванні та функціонуванні екосистеми товарних ринків потребує створення консолідованого знання, зокрема і з акцентованим урахуванням галузевої специфіки.

Метою статті є розкриття і поглиблення теоретико-методичних аспектів ролі підприємництва у формуванні й функціонуванні екосистеми товарних ринків з урахуванням галузевої специфіки цього інституту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інститут підприємництва визначальний у формуванні добробуту націй, забезпеченні науково-технічного прогресу. Конкретизуючи дослідження його ролі в економіці і соціуму виходимо із історико-еволюційного ракурсу пізнання проблеми, фундаментального знання про підприємництво: започатковано Р. Кантільйоном [17] – обґрунтував, що саме завдяки підприємству відбуваються процеси створення товарів і їх обіг на ринку, які супроводжуються ризиком – конкуренцією, адже підприємці ніколи не знають яким буде попит на товар і як довго клієнти його купуватимуть, що створює невизначеність й актуалізує можливість банкрутства [17, с. 74]; доведеного до науково-практичного визнання Й. Шумпетером [16] – розглянуто підприємництво як особливу діяльність людини (підприємця) задля отримання вигоди (прибутку) – за рахунок інноваційно-спрямованої комбінації факторів виробництва у поєднання з підприємницькими здібностями [16, с. 31].

Диспозиційно щодо знанневої верифікації ролі підприємництва у формуванні й функціонуванні екосистеми товарних ринків, виходячи з тверджень Р. Кантільйона [17] та Й. Шумпетера [16] прослідковується зв'язок господарського процесу створення й організації обігу товару на ринку із поведінкою людини (підприємця й споживача). Таким чином наголошуємо про інституційний сенс пізнання, що в теоретико-методичному вимірі означає підстави вважати підприємництво інститутом. Підприємництво в екосистемі товарних ринків виконує насамперед інституційну роль з мотивації, організації, реалізації, регулювання трансакцій в процесах виробництва-розподілу-обміну-споживання. По-суті підприємництво завдяки особливій природі й мотиваціям є об'єктивним інституційним модератором інновацій в секторах товарного ринку – екосистемі.

Сучасники у своїх наукових напрацюваннях визнають фундаментальні засади розуміння сутності й рольових характеристик підприємництва, що вибудовує відповідні кваліфікації його ролі в екосистемі товарних ринків (табл. 1).

Таблиця 1 – Кваліфікації ролі підприємництва у формуванні й функціонуванні екосистеми товарних ринків

Соціально-економічне явище	Інститут	Двигун прогресу	Мотив економічного розвитку	Фактор інтеграції акторів ринку
Модератор функціоналів екосистеми	Механізм реалізації функцій торгівлі	Індикатор інституційної спроможності держави	Функціонал біржової торгівлі	Провідник торгівельних угод
Екосистемна взаємодія	Провайдер інноваційних продуктів	Інвестор	Детермінанта соціально-економічної діяльності	Спосіб організації торгівлі й логістики

Джерело: визначено на основі аналізу змісту опрацьованих джерел [1-15]

У підтвердження зазначеної методичної конструкції (див. табл. 1) наведемо науково-дослідницькі позиції:

– підприємницька діяльність як довічний двигун і творча перетворювальна сила суспільного життя, один з основних мотивів економічного розвитку і процвітання суспільства – Т. Артьомова і В. Петренко [1, с. 13];

– підприємництво як базовий чинник безпосередньо забезпечення створення доданої вартості в екосистемі товарних ринків, будучи при цьому також екосистемою – К. Бойченко і М. Сергеев [2];

– механізм реалізації функцій торгівлі у формуванні доходів населення, зайнятості, міжнародної конкурентоспроможності товарних ринках – Н. Валінкевич й М. Коценко [3];

– форма організації участі підприємців в економіці держави – Є. Забашта [4];

– організаційна діяльність у сфері біржової торгівлі – М. Ільчук, В. Яворська, В. Радько, О. Томашевська [6];

– інституційний провайдер на внутрішньому і зовнішніх (міжнародних) ринках – М. Корж, О. Марченко [7];

– спосіб бізнесової імплементації взаємодій постачальників товарів і послуг – В. Лісіца [8];

– ринковий спосіб дифузії інновацій та організації провайдингу інноваційних продуктів на товарному ринку – Ю. Лопатинський, Л. Водянка та Р. Хіль [9];

– модератор інвестиційної спроможності й реконструкції організованих товарних ринків – А. Масло [10; 11];

– забезпечуючий чинник в організації соціально-економічної діяльності і формування стійкості екосистеми – О. Поплавська [12];

– форма й механізм реалізації торговельних угод на ринку – Т. Савченко та О. Родіна [13];

– чинник формування логістики – В. Семцов та М. Самофалова [14];

– спосіб організації й функціонування екосистеми для забезпечення ефективності місії підприємців на товарних ринках – О. Шатіло [15].

Аграрне підприємництво виконує специфічну роль у формуванні й забезпеченні функціонування екосистеми товарних ринків, адже пов'язане з природою, від його ефективності й спроможностей залежить життя людей, а спосіб виробництва-реалізації сільськогосподарського товару носить сезонні інституціоналізації [18–25].

У попередній підсумок висвітлення піднятого питання зауважимо, що екосистема товарних ринків формується і функціонує завдяки дії різних чинників. Підприємництво вважаємо унікальним, системоутворюючим як соціально-економічне явище й процес інноваційної взаємодії продуктивних сил, розвитку виробничих відносин. В екосистемі товарних ринків інститут підприємництва забезпечує створення благ (виробництво товарів, надання послуг), просуваючи їх на ринки, тим самим формуються ефекти для підприємця (додана вартість, прибуток) і для споживача (товари – послуги – задоволення потреби). У складній багатовимірній системі товарного ринку (ринків) підприємництво системоутворювальний інститут, а його функціонал дотичний до усіх можливих сегментів реалізації трансакцій.

Висновки. Підприємництво інституційно будує товарний ринок реалізуючи трансакції з організації виробництва, інфраструктури, забезпечуючи відповідне формування і функціонування його як екосистеми. Системоутворювальне значення підприємництва виключає невизнання його ролі в екосистемах, ринку та соціумі. Достоту значимим вважаємо розширення методичних підходів з розкриття дефініцій цього інституту з огляду на актуальність екосистемного підходу. Поглибленого науково-дослідницького означення заявлена проблематика потребує в аспекті формування й функціонування екосистеми товарних ринків в загально-економічному і у вимірі специфіки агросектора.

Список використаних джерел:

1. Артгомова Т., Петренко В. Еволюція концептуального осмислення підприємництва: від витоків ринку до інклюзивного суспільства. *Review of Transport Economics and Management*. 2022. № 6 (22). С. 10–16. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2021/244228>
2. Бойченко К., Сергєєв М. Екосистемність та генерування цінностей у підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-3>
3. Валінкевич Н., Коценко М. Особливості функціонування торговельного підприємництва в умовах сучасних викликів. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-4>
4. Забашта Є. Розвиток підприємництва в умовах європейської інтеграції. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-37>
5. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
6. Ільчук, М., Яворська, В., Радько, В., Томашевська, О. Аналітична оцінка біржової торгівлі деривативними контрактами на європейських організованих товарних ринках. *Економіка та суспільство*, 2025. №81. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-57>
7. Корж М., Марченко О. Екосистемний підхід до інтеграції українських торговельних мереж у світовий рітейл. *Актуальні проблеми економіки*. 2026. № 1. С. 110–116. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2026-1-296-110-116>
8. Лісіца В. Трансформація відносин з постачальниками в ритейлі: від транзакційного до екосистемного підходу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-194>
9. Лопатинський Ю.М., Водянка Л.Д., Хіль Р.В. Розвиток екосистеми стартапів в Україні на прикладі Чернівецької області. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 3. С. 37–42. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.3.37>
10. Масло А.І. Тенденції та перспективи розвитку організованих товарних ринків. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-99>
11. Масло А. Економічна сутність організованого товарного ринку, його функції та структурні елементи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-13>
12. Поплавська О. Екосистемний підхід в дослідженні соціально-економічних систем. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 2 (49). С. 135–140. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-21>
13. Савченко Т., Родіна О. Еволюція поняття «ринок» у контексті розширення його функцій. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 24. С. 103–107. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/24.17>
14. Семцов В. М., Самофалова М. О. Оптимізація аграрної логістики та підвищення її економічної ефективності на основі управлінських рішень. *Бізнес Навігатор*. 2026. Вип. 85. С. 218–223. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.85-34>
15. Шагіло О. В. Еволюція поняття «екосистема» та підходи до його трактування. ХДУ. 2025. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-55-5>
16. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.
17. Richard Cantillon's. An Essay on Economic Theory / Richard Cantillon ; transl. by Chantal Saucier ; ed. by Mark Thornton. Auburn, Alabama : Ludwig von Mises Institute, 2010. 162 p. URL: https://cdn.mises.org/An%20Essay%20on%20Economic%20Theory_2.pdf
18. Лупенко Ю.О. Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 114 с.
19. Підприємницька діяльність в аграрній сфері економіки: монографія / Ю.О. Лупенко та ін.; за ред. М.Й. Маліка. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 208 с.
20. Малік, М.Й. Партнерська трансформація аграрних підприємств України в контексті євроінтеграції: інституційні, ринкові та інноваційні механізми. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, 2025. № (47), pp. 927-939. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/2046>
21. Pugachov, M., Shpykuliak, O., Zhuk, V., Bezduzhna, Yu., & Ksenofontova, K. Development of the entrepreneurial ecosystem for the agricultural sector in Ukraine during wartime. *Ekonomika APK*, 2024. № 31(5), pp. 59–75. DOI: <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/5.2024.59>
22. Shelenko, D. Rozwój Sektora Rolnego Gospodarki Ukrainy W Warunkach Stanu Wojennego: Straty Narodowe I Perspektywy międzynarodowe”. *Wiedza Obronna*. 2025. № 294 (5), pp. 177-98. DOI: <https://doi.org/10.34752/qm2rea57>
23. Шпикуляк О.Г., Шеленко Д.І., Бойчук Я.В. Управління розвитком бізнес-екосистеми в умовах формування організованих товарних ринків. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/32.19>
24. Шпикуляк О.Г., Шеленко Д.І., Семанюк І.М. Управління розвитком деривативних контрактів в інституційному механізмі біржової торгівлі як моделі організованого ринку товарів. *Призовський економічний вісник*. 2024. № 3. С. 94-101. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2024-3-15>
25. Shpykuliak O., Sakovska O. Agricultural cooperation as an innovation for rural development. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6. № 3. pp. 183–189. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-183-189>

References:

1. Artiomoiva T., Petrenko V. (2022) Evoliutsiia kontseptualnogo osmyslennia pidpriemnytstva: vid vytyokiv rynku do inkluzyvnoho suspilstva [Evolution of conceptual understanding of entrepreneurship: from market origins to inclusive society]. *Review of Transport Economics and Management*, no. 6(22), pp. 10–16. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2021/244228> (in Ukrainian)
2. Boichenko K., Sierhieiev M. (2024) Ekosystemnist ta heneruvannia tsinnostei u pidpriemnytstvi [Ecosystem approach and value generation in entrepreneurship]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, issue 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-3> (in Ukrainian)
3. Valinkevych N., Kotsenko M. (2024) Osoblyvosti funktsionuvannia torhovelnoho pidpriemnytstva v umovakh suchasnykh vyklykiv [Features of trade entrepreneurship functioning under modern challenges]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, issue 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-4> (in Ukrainian)
4. Zabashta Ye. (2023) Rozvytok pidpriemnytstva v umovakh yevropeiskoi intehratsii [Development of entrepreneurship under European integration]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, issue 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-37> (in Ukrainian)
5. Zakon Ukrainy «Pro rynky kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky» [Law of Ukraine “On Capital Markets and Organized Commodity Markets”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (in Ukrainian)
6. Ilchuk M., Yavorska V., Radko V., Tomashevskaya O. (2025) Analitichna otsinka birzhovoi torhivli deryvatyvnykh kontraktamy na yevropeyskykh orhanizovanykh tovarnykh rynkakh [Analytical assessment of exchange trading of derivative contracts on European organized commodity markets]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 81. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-57> (in Ukrainian)
7. Korzh M., Marchenko O. (2026) Ekosystemnyi pidkhdid do intehratsii ukrainskykh torhovelnykh merezh u svitovyi riteil [Ecosystem approach to integration of Ukrainian retail chains into global retail]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, no. 1, pp. 110–116. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2026-1-296-110-116> (in Ukrainian)
8. Lisitsa V. (2025) Transformatsiia vidnosyn z postachalnykamy v riteili: vid tranzaktsiinoho do ekosystemnoho pidkhdodu [Transformation of supplier relations in retail: from transactional to ecosystem approach]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-194> (in Ukrainian)
9. Lopatynskiy Yu. M., Vodianska L. D., Khil R. V. (2024) Rozvytok ekosystemy startapiv v Ukraini na prykladi Chernivetskoï oblasti [Development of startup ecosystem in Ukraine on the example of Chernivtsi region]. *Investytsiï: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, no. 3, pp. 37–42. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.3.37> (in Ukrainian)
10. Maslo A. I. (2025) Tendentsii ta perspektyvy rozvytku orhanizovanykh tovarnykh rynkiv [Trends and prospects of organized commodity markets development]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-99> (in Ukrainian)
11. Maslo A. (2024) Ekonomichna sutnist orhanizovanoho tovarnoho rynku, yoho funktsii ta strukturni elementy [Economic essence of organized commodity market, its functions and structural elements]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-13> (in Ukrainian)
12. Poplavskaya O. (2024) Ekosystemnyi pidkhdid v doslidzhenni sotsialno-ekonomichnykh system [Ecosystem approach in the study of socio-economic systems]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Economic Development*, no. 2(49), pp. 135–140. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-21> (in Ukrainian)
13. Savchenko T., Rodina O. (2022) Evoliutsiia poniattia «rynok» u konteksti rozshyrennia yoho funktsii [Evolution of the concept “market” in the context of expanding its functions]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*, no. 24, pp. 103–107. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/24.17> (in Ukrainian)
14. Semstov V. M., Samofalova M. O. (2026) Optyimizatsiia ahrarnoi lohistyky ta pidvyshchennia yii ekonomichnoi efektyvnosti na osnovi upravlinskykh rishen [Optimization of agricultural logistics and increasing its economic efficiency based on managerial decisions]. *Biznes Navigator – Business Navigator*, issue 85, pp. 218–223. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.85-34> (in Ukrainian)
15. Shatilo O. V. (2025) Evoliutsiia poniattia «ekosystema» ta pidkhdody do yoho traktuvannia [Evolution of the concept “ecosystem” and approaches to its interpretation]. *KhDU – Kherson State University Journal*, no. 55. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-55-5> (in Ukrainian)
16. Shumpeter J. A. (2011) Teoriia ekonomichnoho rozvytku. Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu ta ekonomichnoho tsykladu [The Theory of Economic Development. An inquiry into profits, capital, credit, and the business cycle]. Kyiv: Vydavnychi dim «Kyievo-Mohylianska akademiia». (in Ukrainian)
17. Cantillon R. (2010) *An Essay on Economic Theory*. Transl. by Chantal Saucier; ed. by Mark Thornton. Auburn, Alabama: Ludwig von Mises Institute. Available at: https://cdn.mises.org/An%20Essay%20on%20Economic%20Theory_2.pdf (in Ukrainian)
18. Lupenko Yu. O. (2019) Perspektyvni formy orhanizatsii hospodarskoï diialnosti na seli: naukova dopovid [Promising forms of organization of economic activity in rural areas: scientific report]. Kyiv: NNTs «IAE». (in Ukrainian)
19. Lupenko Yu. O. et al. (2023) Pidpriemnytska diialnist v ahrarnii sferi ekonomiky: monohrafiia [Entrepreneurial activity in the agrarian sphere of economy: monograph]. Ed. by M. Y. Malik. Kyiv: NNTs «IAE». (in Ukrainian)
20. Malik M. Y. (2025) Partnerska transformatsiia ahrarnykh pidpriemstv Ukrainy v konteksti yevrointehratsii: instyutsiini, rynkovi ta innovatsiini mekhanizmy [Partnership transformation of Ukrainian agricultural enterprises in the

context of European integration: institutional, market and innovative mechanisms]. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, issue 47, pp. 927–939. Available at: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/2046> (in Ukrainian)

21. Pugachov M., Shpykuliak O., Zhuk V., Bezdushna Yu., Ksenofontova K. (2024) Development of the entrepreneurial ecosystem for the agricultural sector in Ukraine during wartime. *Ekonomika APK*, vol. 31(5), pp. 59–75. DOI: <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/5.2024.59>

22. Shelenko D. (2025) Rozwój sektora rolnego gospodarki Ukrainy w warunkach stanu wojennego: straty narodowe i perspektywy międzynarodowe. *Wiedza Obronna*, vol. 294(5), pp. 177–198. DOI: <https://doi.org/10.34752/qm2rea57>

23. Shpykuliak O. H., Shelenko D. I., Boichuk Ya. V. (2024) Upravlinnia rozvytkom biznes-ekosystemy v umovakh formuvannia orhanizovanykh tovarnykh rynkiv [Management of business ecosystem development under the formation of organized commodity markets]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*, no. 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/32.19> (in Ukrainian)

24. Shpykuliak O. H., Shelenko D. I., Semaniuk I. M. (2024) Upravlinnia rozvytkom deryvatyvnnykh kontraktiv v instytutsiinomu mekhanizmi birzhovoi torhivli yak modeli orhanizovanoho rynku tovariv [Management of derivative contracts development in the institutional mechanism of exchange trading as a model of organized commodity market]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk – Pryazovskyi Economic Bulletin*, no. 3, pp. 94–101. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2024-3-15> (in Ukrainian)

25. Shpykuliak O., Sakovska O. (2020) Agricultural cooperation as an innovation for rural development. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 6, no. 3, pp. 183–189. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-183-189>

Дата надходження статті: 16.04.2026

Дата прийняття статті: 07.05.2026

Дата публікації статті: 25.05.2026